

Рівненський державний

гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів здобувачів
вищої освіти

№ 3
2021

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 3

Рівне, 2021

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. – Випуск 3. – Рівне: РДГУ, 2021. – 150 с.

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, професор, в.о.ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, професор, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т. І Рівненського державного гуманітарного університету

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 5 від 27 травня 2021 р.)*

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

визначення структурних компонентів професійної ідентичності (а саме когнітивний, мотиваційно-ціннісний, емоційно-вольовий та діяльнісно-практичний компоненти).

Список використаних джерел

1. Шапарь В.Б. Словарь практического психолога / В.Б. Шапарь. – М.: ООО “Издательство АСТ”; Харьков “Торсинг”, 2004. – 734 с.
2. Фрейд З. Психология бессознательного / З. Фрейд. – М.: Просвещение, 1989. – 447 с.
3. Міненко О.О. Особистісне змінювання в процесі професійної підготовки студентів-психологів: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 “Педагогічна та вікова психологія” / О.О. Міненко – К., 2004. – 20 с.
4. Ложкин Г.В., Плющ А.Н. Сценарии формирования профессиональной идентичности [Электронный ресурс] / Г.В. Ложкин, А.Н. Плющ. – Режим доступа: www.nbuv.gov.ua/portal/natural/vkpi/FPP/2009-3-2/04_Logkin.pdf.
5. Гарбузова Г.В. Студенческое самоуправление как средство формирования профессиональной идентичности будущих специалистов: дисс. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Гарбузова Галина Владимировна. – Ярославль, 2009. – 163 с.

УДК 159.922.76-056.49

ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ПРОЯВІВ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІСІ

Рабович Ірина, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: Джеджеря О.В., старший викладач

Постановка проблеми. Варто зазначити, що проблема девіантної поведінки серед підлітків впродовж останніх десятиріч набула широкого розповсюдження, що спричинено рядом соціально-політичних змін, різким зниженням затребуваності духовних цінностей, війною на Сході України, епідеміологічною ситуацією, наростанням процесів деформації сім'ї. Підліткам особливо важко в цей період, адже пошук свого місця в суспільстві для них пов'язаний з розвитком самосвідомості і поступовим оволодінням нормами і правилами соціального життя. Саме тому важливо не допустити закріплення девіантних форм поведінки у дітей підліткового віку.

Мета – проаналізувати особливості вивчення проявів девіантної поведінки підлітків у теорії та практиці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підліткова девіантна поведінка сьогодні набуває рис масового явища і може проявлятися в найрізноманітніших формах. В свою чергу, життєва позиція підлітків набуває войовничих форм, які породжують нову хвилю негативних поведінкових змін. Їм хочеться реалізуватися, а життя, в свою чергу, ще не дає їм такої можливості. Підліток, який не реалізував себе, буде прагнути це зробити самостійно.

Варто зазначити, що саме в підлітковий період відбувається формування усвідомлення себе в соціумі, пізнання норм поведінки і спілкування. Неприйняття норм веде до відхилень у поведінці.

За твердженням Л. Мардахаєва, девіантна поведінка є негативним відхиленням в поведінці людини в залежності від її віку, що суперечить прийнятним в суспільстві не тільки правовим чи моральним нормам, а й рольовим призначенням [5, с. 121].

Натомість В. Кудрявцев визначає девіантну поведінку як складне соціальне явище, яке характеризується порушенням нормативно значущих чинників [4, с. 793].

В. Коваль, І. Тарханова та М. Ковальчук вважають, що девіантна поведінка – це система вчинків, або окремі дії, що не відповідають ряду встановлених суспільних норм в усіх сферах життя людини. Девіантна поведінка частіше спостерігається у дітей і підлітків в зв'язку з соціальною незрілістю і фізіологічними особливостями формування організму [2;

3].

С. Беличева виділяє наступні форми девіантної поведінки:

- асоціальна (аморальна, деструктивна, політичний злочин);
- делінквентна (кримінальна);

- паранормальна, серед відхилень від норми виділяється асоціальний тип поведінки, що відхиляється;

- розглядаються соціальні відхилення корисливої спрямованості (розкрадання, крадіжки і т. п.);

- агресивної орієнтації (образа, хуліганство, побої);

- соціально-пасивного типу (ухилення від громадянських обов'язків, уникнення активного громадського життя);

- поведінка злочинної орієнтації [1, с. 154-157].

В. Коваль вважає, що ризик виникнення девіантної поведінки підлітків зростає при вихованні в обстановці постійних конфліктів, агресивності та жорстокості в сім'ї. У підлітків, які виховуються в педагогічно сильних і стійких сім'ях, ризик девіації нижчий в кілька разів. Адже в багатьох ситуаціях діти беруть приклад зі своїх батьків, інших старших членів сім'ї, сприймають їх дії як норму і відтворюють стереотипи їх поведінки. [2, с.38]. Натомість Л. Мардахаєв стверджує, що поява соціальних відхилень підлітків також значною мірою залежить від їх соціального оточення поза сім'єю. У підлітковий період посилюється прагнення ідентифікуватися з собі подібними. Іноді на перше місце за ступенем впливу на підлітка виходять компанії однолітків, які можуть мати асоціальний характер. Спілкування в такому колі однолітків призводить до значного зростання десоціалізації дітей, що виявляється у втраті соціальних зв'язків з сім'єю, школою, і, в кінцевому підсумку, до девіантної поведінки [5, с. 122].

За результатами дослідження, проведеного з використанням стандартизованого тесту-опитувальника виміру схильності підлітків до різних форм поведінки, яка відхиляється (А. Орел), модифікованим опитувальником ПДО для ідентифікації типів акцентуацій характеру підлітків (О. Лічко, С. Подмазін), методиками «Самооцінка психічних станів» (Айзенк) та «Індекс життєвого стилю LSI» (Р. Плутчика) а також за методикою «Вивчення схильності підлітків до суїцидальної поведінки» (М. Горська), опитувальником агресії Басса-Дарки було виявлено, що 12,5% підлітків виявляють низький рівень схильності до девіантної поведінки, у них ознаки адиктивної поведінки відсутні. Підлітки із низьким рівнем схильності до девіантної поведінки характеризуються доброзичливістю, чуйністю, вони легко налагоджують контакт з оточуючими людьми (дорослими і однолітками). Цей рівень схильності до девіантної поведінки відповідає адекватному рівню самооцінки, при якому підлітки, як правило, не обтяжені сумнівами, адекватно реагують на зауваження інших і тверезо оцінюють свої дії. У підлітків сформовані комунікативні вміння і навички.

В 25% учасників емпіричного дослідження спостерігається середній рівень схильності до девіантної поведінки. Підлітки із середнім рівнем схильності до девіантної поведінки характеризуються тим, що час від часу вони проявляють ворожість, задиркуватість, грубість. Ці підлітки при певних обставинах демонструють агресивну поведінку, частіше в прихованих формах - недобррозичливості і озлобленості. Цей рівень девіантної поведінки характеризується тим, що ці підлітки іноді відчувають незрозумілу недовіру до оточуючих людей, підозрілість, незручність у взаєминах з іншими людьми, бувають сором'язливими з однолітками. Підлітки відчувають деякі комунікативні труднощі, нерідко недооцінюють себе та свої здібності без достатніх на те підстав.

Виявлено високий рівень схильності до девіантної поведінки у 62,5% опитаних підлітків, а також окремі ознаки схильності до агресії й насильства.

Як показало емпіричне дослідження, підлітки із високим рівнем схильності до девіантної поведінки характеризуються підвищеною ворожістю, задерикуватістю, грубістю. Виражені форми агресивної поведінки супроводжуються високою схильністю підлітків до ризику. Ці підлітки проявляють сильно виражену недовіру до оточуючих людей,

підозрілість, ворожість. Ці підлітки часто бувають пасивними і сором'язливими в спілкуванні з однолітками через страх бути відкинутими. Зазвичай це супроводжується комунікативною некомпетентністю, невмінням встановлювати дружні взаємини з іншими людьми. Крім того, підліткам з високим рівнем схильності девіантної поведінки властивий високий рівень тривожності. У них проявляється невпевненість в собі, низька самооцінка іноді комплекс неповноцінності.

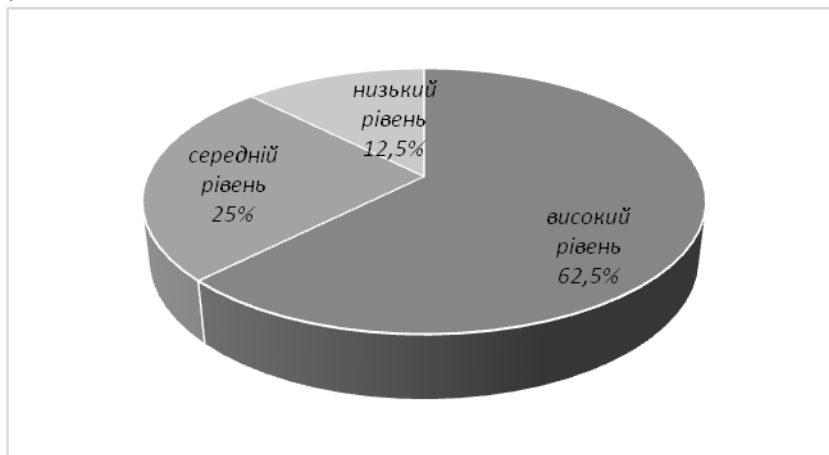

Рис. 3. Відсотковий розподіл рівнів схильності до девіантної поведінки дітей підліткового віку

Висновки. Отже, під девіантною поведінкою підлітків розглядається система вчинків чи окремі дії психічно здорової людини, які суперечать офіційно встановленим або фактично сформованим у суспільстві нормам і правилам на певному етапі розвитку суспільства, як результат несприятливого соціального розвитку та порушення процесу соціалізації особистості підлітка. Емпіричне дослідження показало, що більша половина підлітків з вибірки мають високий рівень схильності до девіантної поведінки, а також окремі ознаки схильності до агресії й насильства. Ці підлітки вимагають підвищеної уваги. Необхідно провести комплексне вивчення особливостей неповнолітніх, їх внутрішньосімейні взаємини та сформувані корекційну програму для зменшення виявлених проявів.

Список використаних джерел

1. Беличева С.А. Основы превентивной психологии/ С. А. Беличева. – Москва : Сфера, 2010. – 525с.
2. Коваль В.В. Патологические формы девиантного поведения у детей и подростков/ В.В. Коваль. – Москва : Академический проект, 2015. – 335 с.
3. Ковальчук, М.А. Девиантное поведение. Профилактика, коррекция, реабилитация / М.А. Ковальчук, И.Ю. Тарханова. – Санкт-Петербург: ВладосПресс, 2010. – 288 с
4. Кудрявцев, В.Н. Современные проблемы борьбы с преступностью в России /В.Н. Кудрявцева// Вестник Российской академии наук. – 2009. – №9. С. 790-797.
5. Мардахаев Л.В. Социальная педагогика/ Л.В. Мардахаев. – Москва : Гардарики, 2008. – 269 с.

УДК 159.922.86-056.49

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ, ЯКІ МАЮТЬ ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

Рабович Ірина, здобувач освіти ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: Джеджера О. В., старший викладач

Підлітковий віковий період досить часто характеризується серйозними порушеннями у поведінці, адже в цей час відбувається надзвичайно складний процес –

З М І С Т

АПОСТОЛ М. ВЗАЄМОДІЯ ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	5
БАБАК А. ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ.....	8
БЕНДЮГ В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ПОДРУЖЖЯ В КОНФЛІКТІ.....	10
БЕНДЮГ В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ТИПУ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА ПОВЕДІНКУ ПОДРУЖЖЯ В КОНФЛІКТІ.....	13
БІЛЬ Ю. ЧИННИКИ АГРЕСИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	15
БОРТНІК М. ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПРОЯВІВ ІНФАНТИЛІЗМУ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	17
ВАЛАГА О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ Я-ОБРАЗУ В РАНЬОМУ ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	20
ГРЕБІНЕВИЧ М. ВПЛИВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	21
ГУЗЕЙ А. ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДОГО ФАХІВЦЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ.....	24
ГУРИНЧУК А. ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЛІДЕРСТВА В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	28
ДАНИЛЯК К. ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФЕНОМЕНУ СТРАХУ У СУЧАСНІЙ НАУЦІ.....	30
ДВОРАК Д. ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА БУЛІНГУ У ШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	32
ДЕМ'ЯНЮК В. ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ СИСТЕМИ ОСВІТИ ДО УМОВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	35
ДЕРЕЛО І. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-ЖІНОК.....	39
ДЖЕДЖЕРА О. ВПЛИВ СТРЕСУ НА ПЕРЕЖИВАННЯ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	41
ДЗЬОБА Ю. ПРИЧИНИ ТА ПРОЯВИ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПІДЛІТКІВ.....	43
ЄФІМОВА М. МПСИХОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ З ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	45
КИЛИМЧУК І. РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У ФОРМУВАННІ В УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТОЛЕРАНТНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	49
КОБЕЦЬ Д. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	52
КОВАЛЕЦЬ А. УЯВЛЕННЯ ЮНАЦТВА ПРО МАЙБУТНЬОГО ШЛЮБНОГО ПАРТНЕРА.....	55
КОВАЛЬЧУК Х. ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ.....	57
КОЗЕНЮК М. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ГОТОВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ДО ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ.....	58
КОНОНЧУК А. ЗДАТНІСТЬ ДО ЕМПАТІЇ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	62
КОСТЮКОВИЧ І. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	65
КУЛАКЕВИЧ П. БАТЬКІВСТВО ТА МАТЕРИНСТВО ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	69
ЛАТА І. ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ «ВИГНАНЦЯ» В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	72

МАРТЮЧЕНКО К. ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ.....	74
МАРЧУК К. ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИЧИН БУЛІНГУ В НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	77
МЕЛЬНИК Т. ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ АКЦЕНТУАЦІЇ ХАРАКТЕРУ У ПІДЛІТКІВ.....	78
МИСЬКО Є. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	81
МИХАЙЛОВА Т. ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ТА КОНСТРУКТИВНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ У ПІДЛІТКОВИХ КОЛЕКТИВАХ.....	83
МОВЧКО О. ПСИХОЛОГІЧНІ БАР'ЄРИ ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ У ВЗАЄМОДІЇ ІЗ ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ.....	86
НЕЧАЄВА Р. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	89
НІКШИНА Д. ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬО-ВИХОВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	94
ОЛЕКСІЙЧУК З. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ МУЗИКИ НА ЕМОЦІЙНІ СТАНИ ШКОЛЯРІВ.....	97
ОМЕЛЬЧУК О. ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНЦЕПТУ Я-ПСИХОЛОГ У СТРУКТУРІ САМОСВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	101
ПИЛИШОК Т. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ.....	104
ПИСЬМЕННА В. ОСОБЛИВОСТІ САМОСТАВЛЕННЯ У НЕЗАДОВОЛЕНИХ ВЛАСНОЮ ЗОВНІШНІСТЮ ДІВЧАТ.....	105
ПОДЕЙКО Л. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	109
РАБОВИЧ І. ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ПРОЯВІВ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	111
РАБОВИЧ І. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ, ЯКІ МАЮТЬ ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	113
РОМАНОВИЧ І. ПОПЕРЕДЖЕННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ НАХИЛІВ СЕРЕД СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	116
РОМАНЮК В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ РОЗВИТКОМ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ПІДЛІТКІВ І ЇХ СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ В ГРУПІ.....	120
СОСОНЮК О. РОБОТА ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЩОДО РОЗВИТКУ ЕМПАТІЇ У ПІДЛІТКІВ.....	122
СТУПНИЦЬКА А., КОНОНЧУК А. ДОВІРА ЯК ОСНОВНА ФОНОВА ПЕРЕДУМОВА ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТІВ.....	125
СИРОТЮК А. ДЕПРЕСІЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	129
ТКАЧ О. ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯВИЩА СОЦІАЛЬНОГО ВИГНАННІ В НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	135
ЧЕРНИЖ Я. ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІДЛІТКІВ З ДЕВІАНТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ.....	137
ЧИЧУК Ю. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ.....	140
ЧОРНОУС Я. ВПЛИВ ТРИВОЖНОСТІ НА НАВЧАЛЬНУ УСПІШНІСТЬ УЧНІВ....	142
ШЕПЕЛЬЧУК І. ЕМПІРИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ 6-7 РОКІВ ДО УМОВ НУШ.....	144